

**Mevrouw D.C. (Cor) Molijn – de Groot (1854-1925) als
'ernstig feministe'**

Ben van Wendel de Joode

Cor Molijn – de Groot (1854-1925)

'Ik ben ernstig feministe'. Zo typeert de echtgenote van de Nunspeetse verffabrikant F.A. Molijn zichzelf (1). En we moeten dat ongetwijfeld zo opvatten dat zij heel serieus wilde vechten voor gelijke rechten van mannen en vrouwen. Het was voor

haar dan ook volkomen vanzelfsprekend dat vrouwen en mannen in het Nunspeetse bedrijf evenveel verdienden. Maar ook in de vrouwenbeweging op landelijk niveau liet zij zich niet onbetuigd. Zelfs tijdens de voor de N.V. Maatschappij 'De Veluwe' (Veluvine) moeilijke beginjaren (1895-1902), waar zij niet alleen als echtgenote van de directeur maar ook als lid van de Raad van Bestuur nauw bij betrokken was, zette zij zich in. Gelukkig kon ze haar drie (aangenomen) kinderen aan de zorg van een dienstmeisje overlaten als ze weer eens voor een bespreking de lange reis per stoomtrein naar Amsterdam of Den Haag moest maken.

Van vrouwenbeweging naar modern feminisme

Een grote verandering was de overgang van de negentiende eeuwse vrouwenbeweging naar het moderne feminisme. De vrouwenbeweging ontplooidde activiteiten zoals bijvoorbeeld het verstrekken van warme maaltijden aan arme kinderen in de wintermaanden. Mevrouw Molijn nam hiertoe, samen met enige andere dames, ook in Nunspeet het initiatief. En de oprichting van de afdeling Nunspeet van de Volksbond, Vereniging tegen Drankmisbruik, was eveneens mede aan haar daadkracht te danken.

Aan de overgang naar het moderne feminisme met de georganiseerde strijd voor gelijke rechten voor mannen en vrouwen nam zij echter ook van harte deel. Vandaar dat zij nauw betrokken was bij de organisatie van de Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid die in 1898 in Den Haag werd georganiseerd (2).

Dat jaar, 1898, was niet voor niets gekozen. In dat jaar immers, werd de achttienjarige prinses Wilhelmina op 6 september ingehuldigd als koningin. Na drie koningen nu een vorstin!

Twee onderwerpen stonden in die jaren heel centraal: het bevorderen van werkgelegenheid voor vrouwen opdat zij daardoor minder afhankelijk van (hun) mannen konden worden en de totstandkoming van algemeen kiesrecht voor mannen en vrouwen. Het laatste werd in 1919 gerealiseerd en daar wordt in 2019 op allerlei manieren aandacht aan geschonken, zoals bijvoorbeeld door een tentoonstelling in het gebouw van de Tweede Kamer: 'Ik vier mijn stem'.

De voorbereidingen voor de Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid

Enkele dames, Cato Pekelharing-Doijer (Groningen), Hendrina Scholten-Commelin (Amsterdam), Dientje Dull (Groningen), Cateau Worp-Roland Holst (Groningen), Trinette Smithuijsen (Amsterdam), Cécile Goekoop-de Jong van Beek en Donk (Den Haag) en Marie Jungius (Scheveningen), vormden het eerste bestuur van de op 26 juni 1896 opgerichte Vereeniging Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid.

Cécile Goekoop -de Jong van Beek en Donk (geb. 1866)

Marie Jungius (geb. 1864)

Het doel van de vereniging was het organiseren van een grote tentoonstelling in 1898. Daar konden vrouwen laten zien hoe zij in allerlei bedrijven werkzaam waren. Daarnaast waren er muziek-, dans- en toneel uitvoeringen. Een heel bijzondere afdeling was de Kampong Insulinde die een beeld gaf van 'het Inlandsche leven'.

Boegbeelden van de tentoonstelling werden twee jonge vrouwen Cécile Goekoop – de Jong van Beek en Donk (3) en Marie Jungius.

Cor Molijn – de Groot naar Den Haag; een lunchpakketje in haar bagage

Vanzelfsprekend betekende de voorbereiding van de tentoonstelling heel veel werk voor talrijke vrouwen in het hele land. Het blad *Evolutie* (4) vermeldt dat de Vereeniging Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid 'een in twaalf bataljons verdeeld leger van intelligente vrouwen in de vuurlinie bracht'. Eén van die vrouwen was Cor Molijn – de Groot en zij liet zich als lid van de Rubriekcommissie Industrie zeker niet onbetuigd. In februari 1898 stelde zij aan Suze Groshans (5) voor samen een dag in Den Haag te vergaderen om enkele organisatorische problemen af te handelen. 'Wij brengen elk ons boterham meede en een kop chocolaad erbij geeft weinig zorg en tijdverlies'. Ook stuurde zij in haar eentje 700 bedrijfshoofden in Friesland en Groningen een brief om deelname aan de tentoonstelling te bepleiten.

Suze Groshans (geb. 1863)

Koninklijke belangstelling voor de tentoonstelling

De tentoonstelling werd gehouden in een speciaal daarvoor opgetrokken gebouw aan de Scheveningseweg in Den Haag, dat ter beschikking was gesteld door Adriaan Goekoop, een bekende bouwondernemer in Den Haag en getrouwd met Cécile Goekoop-de Jong van Beek en Donk. Tijdens de anderhalf jaar durende periode van voorbereiding werd het tentoonstellingsgebouw gerealiseerd. Het bestuur had hiervoor architect J.J. van Nieukerken aangetrokken; een vrouwelijke architect bleek helaas niet te vinden!

Op de tentoonstelling stonden o.a. machines uit textielfabrieken die door vrouwen bediend werden .

Er werden producten getoond die door vrouwen gemaakt waren en er was aandacht voor de arbeidsomstandigheden waaronder vrouwen moesten werken.

De groots opgezette tentoonstelling (9 juli tot 21 september 1898) trok ruim 90.000 belangstellenden. Het was een teleurstelling voor de organisatoren dat koningin Emma en haar dochter prinses Wilhelmina geen beschermvrouwe wilden zijn. Nu er eindelijk, na een aantal koningen een vorstin op de troon zat, hadden ze van hen een steuntje in de rug verwacht. Daarom vond het evenement juist in Den Haag plaats. Gelukkig brachten, tot ieders verrassing, de koningin en haar dochter op 29 augustus 1898, vlak voor de achttiende verjaardag van Wilhelmina, onverwacht een bezoek aan de tentoonstelling.

Bezoek van Frans Molijn aan de tentoonstelling

Frans Molijn, de partner van Cor Molijn – de Groot, bezocht de tentoonstelling vanzelfsprekend ook en hij schrijft daarover aan Suze Groshans: 'Ik was Zondag op de tentoonstelling – ik vond het zeldzaam. 't Achtergedeelte had veel (weg) van dat deel van de Salon in Parijs waar Rodin z'n Balzac in tentoonstelde' (6). Waarom de heer Molijn de vergelijking met een Parijse tentoonstelling maakte, is voor mij een raadsel. Misschien wilde hij indruk maken op Suze Groshans.

Rodin (1840-1917), Balzac

Literatuur en aantekeningen

(1) Ben van Wendel de Joode. François Adriaan Molijn (1853-1912); Nunspeet op de drempel van de moderne tijd. Zwolle, Waanders Uitgevers, 2016. p. 230.

(2) Maria Grever en Berteke Waaldijk. Feministische openbaarheid. De nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid in 1898. Amsterdam, IISG, 1998.

(3) Elisabeth Leijnse. Cécile en Elsa; strijdbare freules. Amsterdam, Uitgeverij De Geus, 2017.

Een biografie over twee zussen: Cécile (geb. 1866) en Elsa (geb. 1868) de Jong van Beek en Donk.

In 1897 verscheen van de hand van Cécile de grootste feministische bestseller die Nederland ooit heeft gekend: Hilda van Suylenburg.

(4) Evolutie: blad voor de vrouw (1893-1926). Opgericht door Wilhelmina Drucker en Theodora (Dora) Haver. In de zomer van 1906 logeerde mevrouw Haver met haar beide zoontjes, Herman en Kees, op De Groote Bunte in Nunspeet. (Mineke Bosch, hoogleraar Moderne Geschiedenis RUG, typeert in een mailtje d.d. 22 augustus 2018 mevrouw Haver als zeer radicaal! zeer slim en actief!). Het blad werd uitgegeven door K.A. van der Weide te Amsterdam.

(5) Suze Groshans, hartsvriendin van Marie Jungius. Zij ondersteunde Marie waar zij maar kon.

(6) Brief in archief van de Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid. (Bibliotheek Atria, kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis, Vijzelstraat 20, 1017 AK Amsterdam).

Het archief van de Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid 1898 is gedigitaliseerd en daarmee van huis uit te raadplegen: <https://atria.nl/bibliotheek-archief/collectie/archief//IIAV00000110/>

Balzac is een beeldhouwwerk van de Franse beeldhouwer Auguste Rodin. Hij werkt aan het beeld van 1891 tot 1898. Het is een eerbetoon aan de romanschrijver Honoré de Balzac. In 1898 zendt Rodin het in voor de Salon des Beaux Arts in Parijs. Een afgietsel van het beeld is o.a. te zien in de tuin van het Van Abbe Museum in Eindhoven.

De virtuele Mothoek, Nunspeet, 2018